

Barne- og familiedepartementet

Vår dato: 18.03.2020

Deres dato: 19.12.2019

Vår referanse: REG

Deres referanse: 19/4857

Høring - Etikkinformasjonsutvalgets rapport - Åpenhet om leverandørkjeder

Tekna viser til departementets høringsbrev av 19. desember 2019 med høringsfrist 23. mars 2020. Vi takker for muligheten til å komme med våre kommentarer til utvalgets analyse og forslag.

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 81 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Innledning

Tekna har en målsetning om å være en samfunnsaktør som bidrar til et godt arbeidsliv og et bærekraftig samfunn. Ettersom Tekna organiserer medlemmer som arbeider i virksomheter som vil omfattes av utvalgets forslag bør vi gå inn i vurderingen om forslagene vil være et positivt bidrag til å forhindre brudd på menneskerettigheter.

Det norske arbeidslivet kjennetegnes med høy grad av tillit, forutsigbarhet og høy organisasjonsgrad. De virksomhetene som Teknas medlemmer jobber i blir stadig mer internasjonalisert. For de leverandørkjedene som leverer inn til disse virksomhetene – og spesielt fra tredjeland, er ikke de forholdene vi tar for gitt gjeldende.

Arbeidet med å sikre åpenhet og anstendige og sikre arbeidsforhold i leverandørkjedene må ligge hos ledelsen i den enkelte virksomhet. Involvering av ansatte og tillitsvalgte, herunder og gi de innsyn i leverandørkjedene, burde være hovedregelen i arbeidet med åpenhet i leverandørkjedene. De tillitsvalgte kan bidra med viktige innspill og perspektiver, men også yte press mot arbeidsgiver og myndigheter – i både inn og utland.

Retten til å organisere seg og drive kollektive forhandlinger bør fremheves som særlig viktig når man ser på arbeidsforholdene i leverandørkjedene. Organisering gir et mer likeverdig maktforhold og styrker muligheten for å bygge kollektive rettigheter, bedre arbeidsmiljøet/sikkerheten og sikre samarbeid og medbestemmelse på arbeidsplassen. Tariffavtaler og andre topartsavtaler er i denne sammenheng viktige verktøy.

Fagforeningers rolle

Lovens siktemål er at blant annet fagforeninger skal gis tilgang til informasjon om arbeidsforhold i leverandørkjeden. Denne tilgangen til informasjon skal bidra til å bygge opp respekt for blant annet menneskerettigheter og anstendig arbeid.

For Tekna blir det derfor viktig at formålet i realiteten lar seg forene med virkemiddelet. Hvordan tilgang til nødvendig informasjon skal gis, når og til hvem blir sentralt for at loven skal oppnå formålet.

For det første reiser dette spørsmål om hva loven tenker om bruken av fagforeningsbegrepet. Det er ikke legaldefinert i loven, og spørsmålet blir om det er hensiktsmessig at fagforening og andre likestilles hva gjelder informasjonstilgang. Mange virksomheter har i dag lokale avtaler med tillitsvalgte om drøfting og informasjonstiltak som ikke allmenheten har tilgang til. Det er derfor naturlig at tillitsvalgte gis større rett til innsyn i virksomheten og underleverandører enn utenforstående som ikke er ansatt i virksomheten.

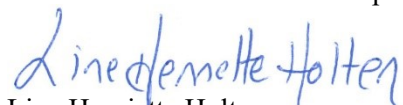
For det andre synes kunnskapsplikten å være for noe snevert definert. Tekna mener at virksomheten må foreta nok undersøkelser til å forstå risikobildet i egen bedrift og i leverandørkjeden. Ved å legge inn et vesentlighetsmoment i vurderingen, vil det innebære at terskelen for kunnskapsplikten uthules. Vi mener at når det gjelder helt sentrale forhold i arbeidslivet som menneskerettigheter og anstendig arbeid, må denne kunnskapen sikres av virksomheten. Slik kunnskap må etter vårt skjønn også gjelde leverandørkjeden som virksomheten står i direkte eller indirekte kontraktsforhold til.

For det tredje mener Tekna at retten til informasjon fra virksomheten, slik det er formulert i lovutkastet burde ta ytterligere høyde for fagforeningers rett etter tariffavtaler på innsyn og informasjon i bedrifter. Tekna mener derfor at det bør presiseres at fagforeninger hos bedriften har rett til all informasjon om arbeids- og lønnsforhold i leverandørleddene når det anmodes om slik informasjon. Rapportering og informasjon om en rekke bedriftsforhold er i dag en del av samspillet mellom arbeidsgiver og fagforeningene, og er regulert og tariffavtaler eller arbeidsmiljølov jf for eksempel arbeidsmiljølovens § 14-9 nummer 2 siste ledd om antall midlertidige ansatte. Tekna mener at det vil bygge godt opp under formålet med loven, dersom virksomheten må informere fagforeninger og deres tillitsvalgte om lønns- og arbeidsforholdene i leverandørkjedene.

Tekna mener videre at det er forståelig og nødvendig at virksomheten kan gjøre unntak fra informasjonskrav. For allmenhetens del mener vi at det er naturlig at lovteksten utdypet hva som menes med drifts- eller forretningshemmeligheter jf proposisjonen (Prop 5 LS 2019-2020) om ny lov om vern av forretningshemmeligheter. Tekna er likevel opptatt av det ikke åpnes for større unntak enn det som virksomhetens beskyttelsesbehov tilsier. I forhold til fagforeninger og deres tillitsvalgte antar vi at et slikt forbehold ikke er naturlig eller praktisk, siden ansatte vil være bundet av både lojalitetsplikt og taushetsplikt gjennom arbeidsforholdet.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten

Generalsekretær